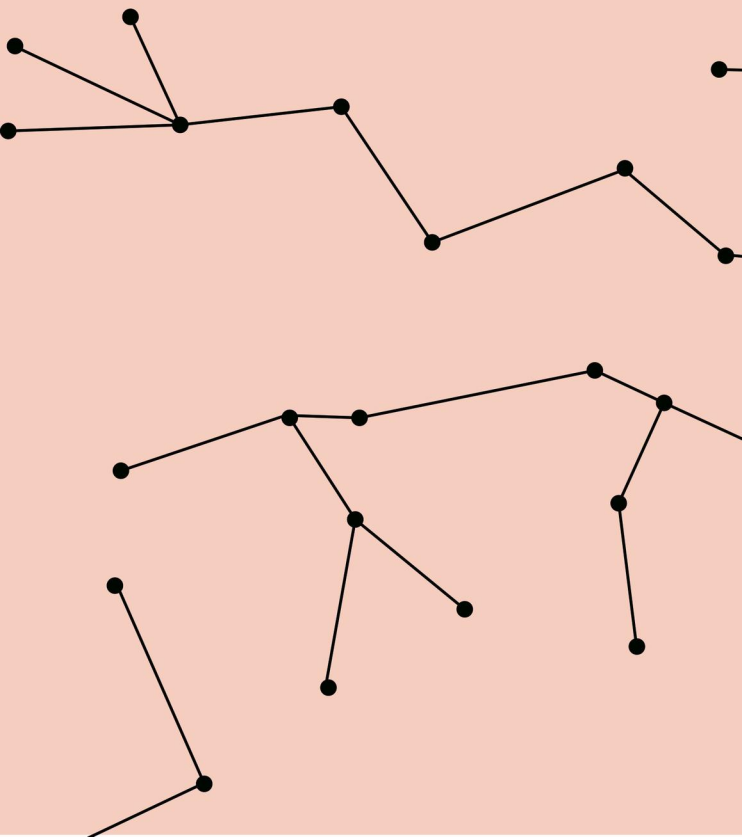

Laura Conti
Cecília a čarodejnice

INAQUE

Laura Conti

Cecília a čarodejnice

Laura Conti
CECILIA E LE STREGHE

COPYRIGHT © 2021 Fandango Libri s.r.l.

EPILOGUE © 2021 Marco Martorelli

TRANSLATION © Ivana Hlubocká 2022

COPYEDITING Lucia Halová, Martina Kubealaková

COVER © Barbora Šajgalíková

SLOVAK EDITION © Inaque 2022

ISBN 978-80-8207-198-9

ISBN e-book 978-80-8207-199-6

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Laura Conti

Cecília a čarodejnice

INAQUE

Nazdávala som sa, že Cecíliina a moja cesta sa prešli v ten osamelý augustový večer, ale nie: hoci som si to neuvedomovala, na Cecílii ma očarilo jej odhodlané napredovanie po cestách osudu, ktorý jej bol nielen určený, ale ktorý si zároveň zvolila. Predurčili ho zvnútra a zvonka zhubné bunky nekontrolované sa množiace v tkanivách: prenikali, šírili sa, zabíjali; a vonkajší svet spriadajúci okolo Cecílie zákerné, fanatické a spiatočnícke siete. Zároveň si ho však zvolila svojím vnútrom, myšlienkami, radosťami, pocitmi, vôľou. Teraz to viem a viem aj, že som nijako nemohla vstúpiť do tvrdej a neúprosnej hry komplikovaných rozhodnutí na rýchlo postupujúcej čiare života.

Cez škáry medzi lištami okenice vo výške očí presvitajú pásy bledej oblohy a mäkkého teplého oparu: krehké a neostré vežičky Dómu, perleťová šed' na pozadí bielosivej; červenkasté blikajúce svetlo na vedľajšej Torre Velasca ešte nesvieti. Zažne sa až večer; v tejto chvíli sa unavený prázdny deň v polovici augusta ešte len chýli k súmraku.

Ale cez nižšie položené škáry vidieť širokú tmavozelenú gaštanovú alej v nehybnom bezvetrí a za ňou – pred kulisou zamknutých brán a zavretých okien na fádnych nevzhľadných domčekoch na predmestí, ktorých obyvatelia odišli na dvojtýždňové dovolenky – stoja kreatúry, ktoré ma strážia. Sú len o čosi matnejšie a nevýraznejšie než zvyčajne. A ktoré strážim ja: vďaka divadelnému ďalekohľadu mi neunikne nič okrem slov, tie si predstavujem. Slová netrepezlivosti, nedôvery a podozrenia, a napokon rozhorčenia. Dokážem čítať v ich mimike a scéna sa podobá snu, v ktorom nik nevysloví jediné slovo, a predsa rozoznať všetky odtiene myšlienok jednotlivých postáv (ešte lepšie, než keby boli vyslovené).

Strážia ma a ja strážim ich. Toto je mlčanlivé ticho sviatku Nanebovzatia: obojstranná pasca? A predsa neuplynul ani rok odvtedy, čo sa mi zdalo, že zastavenie času podobné, rovnaké ako toto síce prinášalo napätie vzájomnej pozornosti, no solidárnej, súdržnej. Neuplynul ani rok a scéna sa nezmenila: je rovnako meravá pod oparom letnej oblohy. Ale v dialke si niekto pohvizduje *Pochod plukovníka Bogeyho*; minulý rok ešte nebol v móde. To je jedna z vecí, ktoré sú iné.

A čo ďalšie sa zmenilo? Zmysel vecí: aká jednoduchá odpoveď. Tie isté obrysy tvoria teraz úplne odlišnú reali-

tu. Kedy som mala podobný pocit? Nemám inú prácu, len stáť nehybne za okenicami a strážiť dve kreatúry, ktoré ma prenasledujú, sú zvrátené, možno zúfalé. A v tichu sa mimovoľná spomienka vracia do čoraz dávnejšej minulosti, až do otupnej nudy detských liet; liet, po ktorých neostalo nič, len nekonečné ticho, dlhá samota na dvore bez rastlín, bez kvetov: iba kameň a cement v srdci mesta. Aha, čo objavila mimovoľná spomienka: nie ďalšiu hru na malom prázdnom a dusnom dvore, ale pokojné tiché hry s detským časopisom. Kde je poľovník? Na jednoduchej kresbičke je vyobrazený domček, jarok, plot, zajac: hľadáš na ňu a zbadáš, že guľaté zajačie oko je ústie pušky, hlaveň je vytvarovaná dolnou časťou plota, ruka poľovníka sa vlní v jarku, tvár poľovníka sa zjavuje na oblohe v kúdoloch dymu vychádzajúceho z komína domčeka pri oblých obláčikoch; ale jeden z nich, unášaný vetrom, ktorý však nerozfúka ostatné oblaky ani dym z komína, dokonca položí poľovníkovi na klobúk pierko. Čo je teda skutočné? Oblaky a dym, dom a jarok, plot a zajac? Možno, ale z rovnakých obrysov vystupuje aj úplne iná realita: obrovský poľovník, vysoký od zeme až po oblohu, má klobúk medzi mračnami, ruku v jarku a z hlavne pušky hľadá zajačie oko – nevinné a vystrašené. Úbohý zajac, nemohli na teba nastražiť účinnejšiu a zvrátenejšiu pascu, než premeniť realitu okolo teba – strnulú a nemennú, a predsa pretvorenú v nehybných vlnkách nevinného jarku, v nehybných kúdoloch dymu z komína. Pri návrate do minulosti sa mimovoľná spomienka spojila so strachom dievčatka, prázdninujúceho na tichom dvorčeku starého Milána; na stránkach detského časopisu dievčatko prvýkrát uprene hľadelo na skutočnosť a bolo ňou vydesené – skutočnosť, ktorá je a nie je, je tá istá a je iná. Pokojný výjav sa zmenil na hrozivú scénu, a predsa sa nič nezmenilo: Kde som to už len všetko videla? Kde som to už zažila? Viem, kde som to videla a zažila po prvýkrát.

Letné ticho je pokojné a prázdne ako pustý breh: k bre-

hu prichádzajú vlny prelínajúcich sa dávnych spomienok, úlomky zabudnutých obrazov sa zvláštne približujú a vrstvia. Váhavosť ozvien a zvyk spomínať sa objavujú nemenne leto čo leto: prináša ich so sebou osamelosť. Osamelosť, ticho, čaro augusta v opustenom meste sa vracajú každý rok a s nimi sklon predstavovať si a spomínať. No hoci je sklon rovnaký, spomienky a predstavy sa líšia: iné ozveny, iné obrazy. A aj ak sú obrazy a ozveny rovnaké, ich význam je odlišný. Zdvihnem ďalekohľad a vložím ho do jednej škáry navrchu: hľadám snáď medzi nehybnými oblakmi tvár obrovského poľovníka? Nie: vežičky Dómu, krehké, neostre na nejasnej oblohe. Pod vežičkami sa minulý rok začal príbeh, ktorý sa končí zločinnými postavami strážiacimi môj dom: v rovnaký večer ako je tento, teplý a unavený, pod rovnakým nebom, v rovnakom vákuu. Ako teraz, keď pozorne skúmam dve postavy, ktoré sa objavili na mojej ceste: ibaže vtedy išlo o akt solidarity a súdržnosti. Vkročila som do ich osudu, priťahoval ma: ohromená príťažlivosťou som si vravela, že pôvod náhlejšej osnivej solidarity spočíval v čare augusta. Teraz sa mi zdá, akoby som tú chvíľu opäť prežívala. Od toho bodu, od tej chvíle sa odvíja niť spomienok.

II

Iste, puto spájajúce zopár chodcov v augustový večer má podobu nezvyčajnej pominuteľnej spolupatričnosti: hľadia na seba zvedavo, akoby sa pýtali jeden druhého, prečo ostali v dusnom Miláne namiesto toho, aby tak ako väčšina utiekli preč, do hôr a na pláže; a zároveň akoby chceli vysvetliť vlastné dôvody, pre ktoré ostali. Už to je zvláštne: v Miláne sa nikto nepýta a nikto nič nevysvetľuje (nikto sa nechce pýtať, nikto si nedovolí vysvetľovať), s výnimkou nezvyčajných augustových večerov.

Ale samo mesto už nie je len dusným priestorom, lež tichým čarovným miestom: na tri či štyri večery v roku sa doň vracia dávna krása. Príjemné fialové tieň sa opäť plazia popri kostoloch, kde za nimi nesľedia neónové svetlá, nedupú po nich náhliace sa kroky. Z tieňa sa vynára zopár starých domov (na Via Passione, Via Conservatorio, vo štvrti Via Larga): ostalo ich málo, takmer ich vytlačili mrakodrapy. Nezmizli naozaj, skôr unikli našej pozornosti: keď prechádzame centrom – električkou, autom, ak pešo, tak bežíme –, nevidíme nič iné, len výklady, reklamné tabule a svetelné nápisy. Nehybná blondína s ľadovým nápojom sa šťastne usmieva: k perám si prikladá fľašku orosenú sviežimi kvapkami zachytenými detailne a realisticky – aká veľká je každá z nich? Usmievavá obryňa nás vyzýva, a hoci je vysoká, veľká, je bezbranná vo svojom vákuu, chveje sa, keď sa nebom nad ňou preháňa letná búrka, osamotená sa usmieva a vznáša nad starými domami, ukrýva ich pod sebou. Reklamné svetlá sú ako divadelné reflektory, osvetľujú javisko nie preto, aby odhalili predmety a osoby na scéne, ale aby ukryli vzdialenejší, hlbší priestor, tichých stážistov vymieňajúcich kulisy ulice za kulisy izby. Takto

sa to odohráva v divadle a my, poslušní diváci, sa podvoľujeme hre a svetlá nás nabádajú vidieť nie to, čo je, ale to, čo režisér chce, aby sme videli. Takisto v uliciach nášho Milána vystupujú do popredia biele chladničky, bábiky v chlapčenských a dievčenských pyžamách vo výkladoch a zatláčajú do úzadia to, čo ostalo zo starodávnych domov. Ako poslušní diváci počúvame režiséra: odvrátíme zrak a z našich srdc odstránime to, čo ešte z okolia nestihol odstrániť krompáč. Deje sa to po celý rok, ale v augustové večery, keď je neznámy režisér ďaleko, keď zhasnú svetlá vo výkladoch, staré kostoly okolo seba rozprestrú fialové tiene, starobylé uličky v centre opäť nadobudnú skutočnú perspektívu a okraje domov znenazdajky zarámujú výhľad na pokojný sivý Dóm. Vtedy sa zo sveta nášho detstva vracia zvuk, ktorý sme už roky nepočuli, najprv slabý, potom čoraz prenikavejší a mocnejší, s rýchlymi a veselými variáciami, a zrazu s úžasom zistíte, že sú tu ešte lastovičky. Staré domy na Via Conservatorio opäť ukážu svoju vzácnu farbu a človek žasne, že ešte existuje taká dávna a neurčitá farba, ktorú nevie opísať priliehavejšie než ako dymovoruzovú. Vtedy zdvihne očarený pohľad od čiernych mihotavých zázrakov – lastovičiek a zistí, že obloha v meste nie je modrá, ale skôr belasá, jasná belasá, nežná. Po nej sa o slovo prihlási západ slnka v rovnako bledofialovej farbe: a vie, že sa to deje, pretože mesto hniezdi v močiari a toto ohromné leto ho zahaľuje do oparu. Inde je nebo modré – v lesoch, na plážach –, ale vzdialené modré oblohy sa ti vôbec nezdarujú také krásne ako unavené vyblednuté nebo z močariny. Toto mesto sa k vám vracia z detstva: mesto dymovoruzovej, dymovofialovej, nežnej neurčitej farby, „farby diaľok“, ako zabudnutý verš, ktorý sa náhle vynorí z pamäti; patrí sa, aby sa zdržanlivo zahalilo do nežných závojov, patrí sa, aby aj nebo bolo zastreté.

A zatiaľ čo kráčate a rozmýšľate nad tým, objavíte v sebe pocit spolupatričnosti voči okoloidúcim kráčajúcim v tieni starobylých kostolov.

Prešiel rok od stretnutia, o ktorom sa chystám rozprávať. Prešiel rok a vrátilo sa čaro... ale je iné: sú v ňom iné postavy.

Kráčala som ulicou v centre a hľadela na časť sivého Dómu na jej konci, keď som na chodníku zbadala nehybne stáť ženu a dievčatko. Usmialo sa na mňa. O pár krokov ďalej som sa chystala vojsť do reštaurácie, keď som si uvedomila, že letmo zahliadnutý obraz vo mne zanechal nepokoj, otázku bez odpovede. Znenazdajky som zastala a rozmýšľala nad tým, čo bolo na žene a dievčatku zvláštne. Čašník, ktorý sa nadychoval čerstvého vzduchu pred podnikom vedľa črepníka s neduživým oleandrom a už-už sa chystal privítať ma a pustiť ma dnu, na mňa pozrel s úžasom. Zrejme som zastala naozaj nečakane s pôsobivým výrazom človeka, ktorý sa snaží na niečo sa rozpomätať.

Neobzrela som sa, a predsa som si spomenula: medzi postavou ženy a postavou dievčatka vládla zvláštna asymetria. V žene bolo čosi žalostné, zmätené a v neporiadku, naopak, dievčatko len tak žiarilo, smialo sa, vo vlasoch malo uviazanú bielu stužku, aké sa nosili kedysi dávno, keď som bola malá aj ja, keď zázračné lastovičky zapĺňali oblohu a štebotali nielen v polovici augusta, ale každý večer v peknom počasí od apríla do septembra... Dve postavy prichádzali práve z tých vzdialených dôb: ale prečo? A prečo sa žena tvárila tak rozčúlene?

Kládla som si tieto otázky tak intenzívne, akoby som na ne nutne potrebovala nájsť odpoveď: dôvodom bola – teraz to viem – prchavá, klamlivá solidarita, ktorá akoby sa vytvorila, keď nás ostalo primálo na pustých uliciach – primálo na to, aby sa nám aj náhodné stretnutia javili ako skutočne náhodné. Boli sme v pokušení domnievať sa, že mali nejaký význam a účel, že ich predurčovala vyľudnená, v tichosti očakávaná scéna opusteného mesta. Inokedy, v iných časoch, býval svet vyľudnený a tichý, a preto sa zdá, že v každom stretnutí stretávame sami seba: samých seba v dávnej minulosti. V tom ľahkom očarení máme chuť

pritiahnúť k sebe to, čo už prešlo a čo sa nakrátko vracia v pominuteľnej podobe. Máme chuť nenechať to viac uniknúť: ako dievčatká s bielou stužkou na hlave a v námorníckych šatočkách. Prichádzate zo vzdialeného sveta, v jeden augustový večer, keď sa opäť vynárajú stratené veci. Ale tak ako postavám z rozprávok, aj vám hrozia hrôzostrašné nebezpečenstvá, ak sa zdržíte dlhšie, než je dovolené. Preto máme nutkanie chytiť vás za šaty a zadržať vás a v rovnakej chvíli túžime po tom, aby ste odišli, prv než sa hrozby zmenia na skutočnosť, prv než sa premeníte na neznáme a odlišné postavy.

Samozrejme, hanbila som sa za tieto fantastické predstavy, a keďže som túžila vrátiť sa späť a zahliadnúť ženu a dievčatko, musela som rýchlo nájsť nejaký racionálny dôvod. Nahovorila som si, že žena vyzerala nešťastne a zmätene a nebolo správne nechať v jej opatere dievčatko; napokon, dievčatko bolo žiarivé a pekne oblečené a žena neupravená a otrhaná, určite nemohlo ísť o matku a dcéru. Bolo treba preskúmať ten záhadný vzťah, možno išlo o únos, ktovie? Tak som našla zámienku a odvahu obrátiť sa a pozrieť na ne.

Ešte tam boli, nehybne stáli na pustej ulici. Žena mala tvár obrátenú k domu oproti, ale nevyzerala, že by sa na niečo dívala, dievčatko ma sledovalo, zrejme preto, že som bola jediným človekom na ulici. Zamávalo mi na pozdrav, druhou rukou držalo ženu a skákalo na jednej nohe. V pološere jeho biela mašľa vo vlasoch šťastne poskakovala.

Mohla som sa tváriť, že ma privolalo, a nová zámienka mi dodala čerstvú odvahu, šla som preto späť. Zastavila som pred ženou a zdvorilo som sa jej opýtala: „Želáte si niečo, pani?“

Neodpovedala hneď, a kým som čakala, mohla som si ju pokojne obzrieť: nemala na sebe otrhané oblečenie, ako sa mi zdalo predtým, sukňa a svetrík boli čisté a v dobrom stave, vyzerali však na nej zvláštne, vytvárali nesúmerné záhyby, netypicky tvarovali postavu, ale nedokázala som

posúdiť, v čom spočívala asymetria. Tvár mala sivú a pochudnutú, popolavé vlasy po plecيا a vzadu zviazané stužkou. Ale tvár pod prostými vlasmi bola mladá, hoci strhaná a vpadnutá. Ženin účes a oblečenie nepôsobili otrhane či nevhodne, napriek tomu budila dojem neupravenosti a zhonu ako niekto, kto na seba rýchlo hodil, čo mu prišlo pod ruku, náhlivo ako osoba, ktorá má málo času na útek. Naopak, dievčatko nemalo oblečené nič okázalé či luxusné, len jednoduché šatôčky s námorníckym golierikom a mašľu na hlave, ale všetko bolo primerané a akurátne, akoby ten, kto ju obliekol, mal k dispozícii veľa času; síce málo peňazí, ale času dosť, pomalého, láskavého a prívetivého. To je ten zvláštny nesúlad medzi nimi: ženu, ktorá musela konať chvatne, je prenasledovaná a na úteku, obmedzuje veľký nedostatok času, a dievčatko obklopuje a chráni pomalý, láskavý a prívetivý čas ľudí, ktorí sa oň postarali.

Hoci žena mala málo času, zdalo sa, že netuší, čo si s ním počať, jej prázdny pohľad blúdil dookola. Mojej otázke nevenovala pozornosť. Keď som si ju pozorne premerala, pomyslela som si, že v určitej chvíli ju vydesilo, že má tak málo času, ale následne bola nútená uvedomiť si, že aj to málo je jej nanič, a môže ho hoci aj odhodiť ako niečo bezcenné.

Naľakala som sa svojich zvláštnych myšlienok a zopakovala som otázku: „Želáte si niečo, pani?“ A potom, takmer ospravedlňujúco, som dodala: „Zdalo sa mi, že na mňa dievčatko máva, volá ma.“

Vtedy sa žena akoby prebrala zo strašidelného sna a jej tvár sa len s ťažkosťami vrátila do sveta reálnych udalostí. Nevieť opísať, aký pohľad na mňa uprela: označiť ho za namáhavý by bolo najvýstižnejšie. Akoby hľadiet na čosi blízke vyžadovalo veľké úsilie, potom čo videla niečo veľmi vzdialené.

Nato sa pousmiala a odpovedala: „To ma mrzí. Tea je netaktná, však, Tea? Odpustite jej to, dnes je prvýkrát preč

zo svojho mestečka, je ohúrená toľkými neznámymi tvármi. Nechcela vás privolať, len vás pozdraviť: možno si vás pomýlila s niekým známym.“

Žena mala mimoriadne lahodný hlas s vycibreným toskánskym prízvukom a malú Teu hrešila s takým smutným pôvabom, až mi napadlo, aké musí byť príjemné, keď vás niekto takto pokára. Naozaj sa nezdalo, že by si Tea robila starosti. Hrala sa a predstierala, že sa hanbí a ukrýva sa za matkinou sukňou, ale šibalsky sa usmievala, vykukovala a našahovala ruku na pozdrav, aby milo všetečne zopakovala nezbednosť, pre ktorú utrhla výčitky. Ale už som zvláštnu dvojicu nemohla opustiť, v tých dvoch bolo čosi príťažlivé a srdcervúce, niečo šťastné, dôverčivé a živé v dievčatku, niečo nešťastné, nedôverčivé a smrteľné v žene, no v oboch bolo čosi pôvabné, vlúdne a bezbranné, vydané napospas, až ma znova pochytili nejasné obavy z toho, aké hrozby môžu priniesť.

Preto som opäť začala: „Zdá sa mi, že vám nie je dobre, pani, vyzeráte unavene. Nepotrebujete nič, môžem vám nejako pomôcť?“

Odpovedala mi zvláštne: vlúdnym a trochu roztržitým výrazom a tónom človeka, ktorý zdvorilo odmieta zbytočnú láskavosť. Mala pohľad a hlas ako niekto, kto odmietne miesto na sedenie v električke a povie „ďakujem, ďakujem, ale nerobte si starosti“.

Ale jej slová zneli inak: „Ďakujem, ale pre mňa už nemôže urobiť nikto nič.“

Mala som pravdu! Žene naozaj hrozilo nebezpečenstvo! „To nie je možné,“ odvetila som, „vždy sa dá pomôcť, ak si to niekto skutočne želá.“

Milo odmietla, zarmútená, že mi musí oponovať: „Mrzí ma to, ale mýlite sa, už sa nedá nič robiť.“

Zostala nehybne stáť a pozerala na mňa s nepatrným úsmevom odrážajúcim múdrosť a zároveň ospravedlnenie: múdrosť, pretože vedela veci, ktoré som ja nevedela, a ospravedlnenie, akoby považovala za netaktné vedieť

a nepovedať. Dievčatko skackalo po jej boku, biela mašľa sa mu hompáľala a vzduch letného večera okolo nich sa zafarboval nafialovo. Žena bola útla a nakláňala sa raz na jednu, raz na druhú stranu podľa toho, ako ju k sebe ťahala energia poskakujúceho dievčatka. Teraz som videla, že nebola staršia odo mňa, naopak, bola mladšia: a predsa som sa pri nej cítila ako malé dievčatko. Aj ja som zažila obdobie, keď som nosila námornický golierik a bielu mašľu na hlave, poskakovala som a vešala sa útlej matke na ruku, vtedy mesto nebolo zamorené neónovými svetlami, ale zahalené do sladkého prítmnia ako teraz; ale predovšetkým to bolo obdobie, keď sa na mňa dívali a krútili hlavou s úsmevom na perách a keď by mi najradšej povedali (ale neopovážili sa povedať to priamo): „Mýliš sa, dúfaš márne, život je smutnejší, než sa ti zdá... raz na to prídeš!“ a ja som na prahu nového vedomia neisto kolísala, udivená tým, že svet dospelých má okrem tajností aj silu, moc a iné záhady. Akoby sa vynorila zo vzdialeného sveta, zdvorilá Toskánka pokrútila hlavou, pousmiala sa a pozrela na mňa.

Samozrejme, myslela to ako rozlúčku: zdvorilú, no jasnú, definitívnu a nezvratnú. Žena sa lúčila, sálala z nej atmosféra nezvratnosti a to ma zadržalo, preto som na chvíľu zaváhala. A vtom urobilo rozhodujúci krok dievčatko: pravou rukou ma chytilo za dľaň a zatiaľ čo ľavou naďalej držalo matku, snažilo sa hojdať medzi nami, pohľadom a smiechom nás pobádalo, aby sme mu boli pri hre nápomocné. Pod touto zámienkou som zostala stáť a poskytla Tei podporu pri hojdaní: ale trvalo to krátko, pretože matka bola zjavne prislabá: „Prestaň, Tea, prestaň!“ prosila úpenlivo.

Počas tých niekoľkých okamihov som uvažovala: ak išlo o čosi nezvratné, nesmiem dovoliť, aby do toho zatiahla Teu. Na žene bol nesporný práve jej zvláštny zmysel pre čas: najprv zúfalý útek v okamihu, potom skľučujúce odhalenie, že dokonca aj to je pridlho na kratučký čin, ktorý chce vykonať. Čas je dlhý, nadbytočný a prázdny,